

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Модельна навчальна програма інтегрованого курсу

**«Креативне мислення: мистецтво промовляє.
Профільна середня освіта. Основний /Поглиблений рівень»**
для закладів загальної середньої освіти

(авт. Клименко І. В., Івасюк О. М.)

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(наказ Міністерства освіти і науки України від 11 травня 2026 року № 761)

Вступна частина

Мистецтво – це сфера естетичного переживання, активного смислотворчого процесу, мова культури, через яку людина пізнає світ, себе й інших. Воно звертається до глядача і слухача, вступає з ними в діалог, передає смисли, емоції, цінності та позиції, формує світогляд.

Старшокласник – у найближчому майбутньому – активний член суспільства – виробник і зберігач його благ і традицій. Культурні скарби, до аналізу, вивчення й примноження яких долучається здобувач освіти, є запорукою самоідентифікації, закорінення та самозбереження. Аналіз мистецьких творів для старшокласника – це своєрідне входження у світ досконалостей, у площину, де маєш можливість співрадіти, співпереживати, співіснувати у втаємниченому духовному просторі.

Модельна навчальна програма міжгалузевого інтегрованого курсу «Креативне мислення: мистецтво промовляє» для закладів загальної середньої освіти спрямована на реалізацію концепції Нової української школи (2016)¹ Державного стандарту профільної середньої освіти (2024)² й визначає орієнтовну послідовність досягнення результатів навчальної діяльності учнів/учениць з мовно-літературної та мистецької освітніх галузей.

Програма призначена для викладання у класах профільного циклу профільної середньої освіти та спрямована на розвиток міждисциплінарного мислення, формування в здобувачів освіти глибокого, усвідомленого й особистісно значущого розуміння мистецтва як універсальної мови культури, способу пізнання світу та засобу осмислення людського досвіду. Модельна навчальна програма реалізує частину обов'язкових результатів навчання в мистецькій та умовно-літературній освітній галузях з урахуванням всіх ключових компетентностей галузей.

Вивчення міжгалузевого інтегрованого курсу «Креативне мислення: мистецтво промовляє» може здійснюватися в 10 або 11 класі профільної середньої освіти залежно від профілю навчання. Упровадження курсу можливе за згоди учнів та закладу освіти, а оплата годин проводиться за рахунок державного бюджету як вибіркового компонента. Програма є гнучкою та адаптивною, що дозволяє варіювати змістові акценти відповідно до освітніх потреб учнів, їхніх інтересів і ресурсних можливостей освітнього середовища.

¹ [1] Нова українська школа: концептуальні засади реформування нової української школи.

URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

² Державний стандарт профільної середньої освіти від 25 липня 2024 р. № 851. URL:

<https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/66a/3b9/644/66a3b96443c48380633931.pdf>

Концептуально курс ґрунтується на уявленні про мистецтво як висловлювання, яке «промовляє» через образ, звук, рух, слово, простір і медіа, формуючи культурний простір сучасної людини. «Креативні досягнення і прогрес у навчанні можуть бути пов'язані з формами креативного вираження (тобто з вираженням внутрішнього світу через творчі письмові роботи, малювання, музику або інші види креативної діяльності), зі створенням знань (тобто з генеруванням знання, яке є новим для групи, і з розумінням його в процесі спільної пошукової роботи) або з креативним розв'язанням проблем (тобто зі знаходженням креативних розв'язань для різних проблем у різних сферах життя)»¹.

У межах програми мистецтво розглядається не як сукупність фактів, стилів або імен, а як процес взаємодії між твором і реципієнтом, у якому важливими є сприйняття, інтерпретація, оцінювання та особистісне осмислення. Такий підхід сприяє усвідомленню мистецтва як явища культури, здатного реагувати на соціальні виклики, відображати досвід спільнот і бути інструментом культурного діалогу, пам'яті та спротиву.

Відповідно до мети мовно-літературної та мистецької освітньої галузей, метою міжгалузевого інтегрованого курсу «Мистецтво промовляє» є формування в учнів здатності свідомо сприймати, аналізувати, інтерпретувати та оцінювати мистецькі твори як змістовні культурні висловлювання, розвиток умінь аргументовано висловлюватися про мистецтво в усній і письмовій формі, а також усвідомлення власного мистецького голосу як засобу самовираження, культурного діалогу та особистісного зростання.

Мета міжгалузевого інтегрованого курсу «Креативне мислення: мистецтво промовляє» реалізується в таких завданнях:

- збагачення духовного світу учнів через формування системи загальнолюдських, національних та особистісних цінностей на основі осмислення мистецтва як складника культури та суспільного життя;
- усвідомлення мистецтва як інструменту впливу, комунікації, переконання та культурної пам'яті;
- формування здатності виходити за межі шаблонних інтерпретацій і пропонувати власні смислові прочитання мистецьких творів;
- розвиток медіаграмотності через критичний аналіз медіатекстів про мистецтво, розуміння особливостей репрезентації мистецтва в цифровому середовищі;

¹ PISA-2021: рамковий документ щодо оцінювання креативного мислення (чорновий варіант, третя редакція) / перекл. з англ. К. Шумової ; наукове редагування Т. Вакуленко, В. Терещенко; переднє слово та додатки А й Б Т. Вакуленко, В. Терещенко. Київ : Український центр оцінювання якості освіти, 2022. 131 с. URL: https://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2022/05/PISA-2021_ramkovyj-dokument.pdf

- сприяння розвитку усного й письмового мовлення на матеріалі мистецтва;
- формування здатності до рефлексії, аргументованого судження та етичного оцінювання художніх явищ; виховання поваги до культурного розмаїття, національної мистецької спадщини й сучасних форм творчості;
- формування соціальної та екологічної відповідальності через створення мистецьких висловлювань на актуальні суспільні проблеми, усвідомлення потенціалу мистецтва як інструменту соціальних змін.

Програма ґрунтується на визначених Державним профільної середньої освіти стандартом ціннісних орієнтирах, а саме: повага до особистості здобувача освіти та визнання пріоритету його інтересів, досвіду, власного вибору, прагнень у визначенні мети та організації освітнього процесу, підтримка пізнавального інтересу і наполегливості; забезпечення рівного доступу до освіти кожного здобувача освіти без будь-яких форм дискримінації учасників освітнього процесу на засадах інклюзивності та безбар'єрності; формування нетерпимості до корупції, дотримання принципів академічної доброчесності; становлення вільної особистості здобувача освіти, підтримка його самостійності, підприємливості, ініціативності, впевненості в собі; розуміння важливості розвитку мислення; створення безпечного, вільного від насильства і булінгу (цькування) освітнього середовища, в якому забезпечено атмосферу довіри; плекання у здобувачів освіти любові до рідного краю, відповідального ставлення до довкілля; утвердження людської гідності, чесності, милосердя, доброти, справедливості, співпереживання, взаємоповаги і взаємодопомоги, поваги до прав і свобод людини, здатності до конструктивної взаємодії здобувачів освіти між собою та з дорослими; формування і утвердження в здобувачів освіти української національної та громадянської ідентичності, оборонної свідомості, громадянської стійкості на основі суспільно-державних (національних) цінностей України, соціальної активності та відповідальності; формування готовності до дієвого виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, державної незалежності і територіальної цілісності України, готовності до національного спротиву; формування та розвиток громадянських компетентностей на основі загальнолюдських цінностей та суспільно-державних (національних) цінностей України.

Програма спрямована на формування наскрізних умінь, спільних для всіх ключових компетентностей, і відповідає компетентнісному потенціалу мовно-літературної та мистецької освітніх галузей.

Пріоритетами курсу є розуміння мистецтва як процесу комунікації, поєднання аналізу, творчої діяльності та рефлексії, розвиток інтерпретаційної свободи за умови аргументованості суджень, актуалізація сучасних мистецьких явищ поряд із класичною спадщиною, а також формування стійкого інтересу до культурного життя й мистецької самоосвіти.

Міжгалузевий інтегрований курс «Креативне мислення: мистецтво промовляє» ґрунтується на авторській концепції навчання аналізу мистецтва, де мистецький твір не є статичним об'єктом споглядання, а співрозмовником, який ініціює діалог із глядачем/слухачем/читачем.

Мистецтво в цій концепції «промовляє» універсальною мовою символів, образів, звуків, ритмів і жестів, звертаючись безпосередньо до емоційної, інтелектуальної та духовної сфер особистості. Воно спонукає до активного зчитування кодів, пошуку сенсів і, головне, до творчої відповіді – власного мистецького жесту, який продовжує чи трансформує початий діалог.

Курс розглядає взаємодію з мистецтвом як циклічний процес: учень/учениця слухає (сприймає цілісно й емоційно), зчитує (виявляє художні коди, символи, контексти), аналізує (розбирає засоби виразності та їхню функцію), інтерпретує (формулює власне розуміння сенсів і цінностей) і, нарешті, відповідає (створює власний твір, рефлексію, критичний текст чи перформанс). Така модель перетворює пасивне споглядання на активну співтворчість, де учень поступово відкриває й розвиває власний мистецький голос – унікальне поєднання особистих інтересів, ціннісних орієнтирів, улюблених тем, мотивів і художніх прийомів та забезпечує цілісність навчального досвіду й сприяє формуванню автономного, відповідального та мислячого суб'єкта культури.

Пріоритетами Курсу є розвиток критичного, асоціативного і врешті на їх основі – креативного мислення через глибоку інтерпретацію мистецьких творів; розуміння мистецтва як процесу комунікації; особистісно орієнтований і діяльнісний підхід до навчання; акцент на відповідальному публічному висловленні; повага до культурної різноманітності, національної ідентичності та академічної доброчесності; формування стійкого інтересу до культурного життя та мистецької самоосвіти.

Модельна навчальна програма «**Креативне мислення: мистецтво промовляє**» орієнтована на формування в учнівства усвідомленого й осмисленого ставлення до мистецтва, у межах якого вони постають суб'єктами творчого висловлювання. У центрі програми – п'ятиетапна модель взаємодії: учень **слухає** музичні твори та усні розповіді про мистецтво, формуючи навички уважного сприйняття; **зчитує** візуальні образи, символи й наративи, закладені в художніх творах; **аналізує** композицію, техніку та художні прийоми, застосовуючи інструменти креативного мислення; **інтерпретує** зміст і емоційні смисли, співвідносячи їх із власним досвідом та культурним контекстом; і, зрештою, **здійснює** власне мистецьке висловлювання, створюючи авторські роботи, презентації або мистецькі події як форму особистого висловлювання в культурному просторі.

Основними принципами, на яких ґрунтується Програма, є:

принцип творчої ініціативи – заохочує учнів пропонувати власні ідеї, експериментувати з формами і змістом мистецтва;

принцип інтегрованого сприйняття – сприяє поєднанню різних видів мистецтва (музика, візуальні образи, театр) для глибшого розуміння культурних сенсів;

принцип міжкультурного діалогу – підтримує вміння порівнювати мистецькі традиції різних народів і шукати спільні смисли; зокрема простежувати, як українські митці зберігають національну ідентичність.

принцип особистісної ідентичності – формує здатність через мистецтво висловлювати власні переконання, цінності та національну самобутність;

принцип критичного дослідження – заохочує аналіз, обговорення та інтерпретацію мистецьких творів із власною аргументованою позицією;

принцип сучасної медіакомпетентності – включає використання нових технологій і медіа для творчого самовираження та презентації мистецьких проєктів.

Структура модельної програми

Програма поділена на два семестри та складається з 9 тематичних розділів. **Зміст міжгалузевого інтегрованого курсу структуровано у дев'ять тематичних блоків**, які послідовно розкривають різні аспекти взаємодії з мистецтвом – від осмислення природи творчої ідеї, наративів та емоційного впливу мистецтва до експерименту, міждисциплінарних зв'язків, соціально орієнтованих мистецьких практик і формування власного авторського стилю. Кожна тема побудована за єдиною логікою та передбачає поєднання *теоретичної складової, креативної практики й словника термінів*. Теоретична частина забезпечує засвоєння ключових понять і підходів до аналізу мистецтва; креативна практика *через інструменти художньої інтерпретації* створює умови для активного застосування знань; словник формує основу для усвідомленого використання мистецької термінології та розвитку мовної компетентності учнів. Теми курсу окреслюють шлях від уважного сприймання до сміливої інтерпретації. Фінальний проєкт «Мистецтво говорить через нас» підсумовує зміст інтегрованого міжгалузевого курсу та сприяє усвідомленню учнями власного мистецького голосу й індивідуальної творчої позиції. Фінальний проєкт передбачає створення індивідуального або групового творчого продукту з чітко сформульованим мистецьким посланням у різних формах художнього вираження. Обов'язковим складником роботи є пояснення авторського задуму, обґрунтування вибору художніх засобів і усвідомлення впливу створеного твору на аудиторію.

Тематична структура курсу «Креативне мислення: мистецтво промовляє»

1	Генерація ідей: від хаосу до натхнення
2	Синтез мистецтва: як музика та візуальне мистецтво «розповідають» історію
3	Критичний погляд: аналіз і творча інтерпретація
4	Експеримент та інновації: від традиції до авангарду
5	Емоції: роль почуттів у творчості
6	Гумор та провокація при аналізі творів мистецтва
7	Мистецьке мислення в науці і медіасередовищі
8	Створення мистецьких подій на основі соціальних / екологічних проблем
9	Удосконалення власного творчого стилю. Фінальний проєкт «Мистецтво говорить через нас»

Прикладні завдання конкретизують досягнення результатів навчання і включають: аналіз та інтерпретацію мистецьких творів з аргументацією власної позиції; створення індивідуальних чи групових творчих продуктів (текстових, візуальних, перформативних, мультимедійних); участь у дискусіях, презентаціях і публічних обговореннях; рефлексію власного мистецького досвіду.

Автори програми свідомо не пропонують фіксованого переліку конкретних мистецьких творів для вивчення. Такий підхід зумовлений прагненням забезпечити педагогічну свободу вчителя, гнучкість реалізації програми та її адаптацію до освітнього контексту закладу освіти, профілю навчання, рівня підготовки й інтересів учнів. Відсутність обов'язкового списку творів дає можливість добирати матеріал з урахуванням актуальних культурних процесів, сучасних мистецьких явищ, національного та світового контексту, а також індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів освіти.

Особливості організації освітнього процесу. Реалізація програми передбачає організовується на засадах партнерської взаємодії між учителем і учнями, відкритості до різних інтерпретацій, поваги до індивідуального досвіду та творчої свободи здобувачів освіти. Програма реалізується через різноманітні форми роботи, зокрема аудиторні заняття, аналітичні дискусії, роботу з мистецькими кейсами, проєктну діяльність, міжпредметні модулі, культурно-мистецькі події, а також дистанційні й змішані формати навчання. Такий підхід забезпечує цілісність навчального досвіду, сприяє формуванню автономності учнів і усвідомленого ставлення до мистецтва як важливого складника особистого, культурного та суспільного життя.

Значення Курсу в системі загальної середньої освіти полягає в формуванні культурно компетентної, креативної та емоційно зрілої особистості, здатної до повноцінної участі в сучасному культурному діалозі. Курс гармонійно поєднує компетентності мовно-літературної та мистецької освітніх галузей, розвиваючи вміння вербалізувати мистецький досвід, аргументовано дискутувати, критично оцінювати культурні явища. Курс утверджує ідею, що кожен учень/учениця має право на власний мистецький голос і може знайти в мистецтві засіб самопізнання та самовираження. У період швидких соціокультурних змін це стає необхідним для особистісного зростання, професійної орієнтації та відповідального громадянства.

В умовах сучасного інформаційного середовища, перенасиченого візуальними та медіаповідомленнями, курс має особливу освітню цінність, оскільки навчає учнів критично осмислювати образи, розрізняти маніпулятивні та художні стратегії, усвідомлювати механізми впливу мистецтва й медіа на емоції та переконання людини. Отже, курс виконує не лише культурну, а й світоглядну та безпекову функцію, формуючи стійкість до інформаційних впливів.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Програма

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності
Тема 1. Генерація ідей: від хаосу до натхнення		
<p>вільно застосовує прийоми активного слухання, аналізує вплив комунікативних перешкод на перебіг і результат спілкування [12 МОВ 1.1.1-1 П];</p> <p>визначає стратегії пошуку інформації з урахуванням особливостей повідомлення (стилю, жанру, структури тощо) [12 МОВ 1.3.1-1 П];</p> <p>пов'язує отримані висновки з більш широким контекстом (зокрема історико-культурним) [12 МОВ 1.4.1-2 П];</p> <p>виявляє та коментує підтекст, авторську позицію, виражені в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті), зважаючи на національний і загальнолюдський контекст [12 МОВ 2.2.2-1 П];</p> <p>використовує, зокрема адаптує, подану в тексті або кількох текстах інформацію в умовах іншого контексту [12 МОВ 2.2.4-1 П];</p>	<p>Креативне мислення у структурі творчого процесу.</p> <p>Асоціативний хаос і смислова організація.</p> <p>Героїчне, трагічне, прекрасне/потворне.</p> <p>Усвідомлення проблеми як джерела творчого імпульсу.</p> <p>Розрізнення ідеї, теми та авторського меседжу.</p> <p>Природа творчої думки: спонтанність, асоціації, імпровізація.</p> <p>Джерела нових ідей.</p> <p>Формування ідеї та меседжу. Інтерпретація наміру автора. Діалог як стимул творчості</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● аналіз творів мистецтва або текстів із визначенням проблеми, ідеї, теми та авторського меседжу; ● виявлення художніх засобів і смислових акцентів (героїчне, трагічне, прекрасне / потворне); ● інтерпретація авторського наміру та можливих смислів твору; ● інтерактивні вправи на асоціації: пошук слів, образів і смислових зв'язків; ● практика вільного письма;

добирає мистецькі тексти з використанням ключових слів/дескрипторів (автор, назва, дата, посилання)
 [12 МИО 1.1.1-1];
 самостійно декодує/аналізує, характеризує, узагальнює, систематизує, мистецькі тексти/явища мистецтва, апелює до власних знань і досвіду
 [12 МИО 1.2.1-1 П];
 використовує різні джерела інформації та комунікації у мистецькій діяльності, створює і поширює медіатексти
 [12 МИО 2.3.1-1];
 пояснює роль естетичних компонентів різних професій
 [12 МИО 2.4.2-1 П];
 ідентифікує власні емоції від явищ мистецтва, характеризує вплив творів та видів мистецької діяльності на власний емоційний стан
 [12 МИО 3.1.1-1 П].

(розмова з іншими, із твором, із собою).
Креативна практика
 Техніки генерації ідей: мозковий штурм, асоціативні/ментальні карти, вільне письмо. Брейнрайтинг.

Словник термінів:
ідея-меседж, алюзія, творче натхнення, креативна атмосфера, креативна ідея, творча самореалізація, творча продуктивність.

- вправи на генерацію ідей (мозковий штурм, асоціативні й ментальні карти, вільне письмо);
- індивідуальні імпровізаційні завдання: короткі творчі тексти, візуальні ескізи або звукові експерименти;
- взаємне рецензування творчих робіт із наданням аргументованого зворотного зв'язку;
- дискусія в групі: різні інтерпретації одного твору;
- аналіз коротких уривків текстів про натхнення (есеїстика, щоденники митців);
- словник молодого арткоментатора;
- робота з мистецькими зображеннями: визначення сюжетів і прихованих смислів.

Тема 2. Синтез мистецтва: як музика та візуальне мистецтво «розповідають» історію глядачеві

визначає різні аспекти (змістові, формальні, функціональні) повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), враховуючи індивідуальні особливості учасників комунікації, культурно-історичний контекст і засвідчуючи повне розуміння почутого повідомлення, зокрема його деталей

[12 МОВ 1.1.3-1 П];

коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема медіатекстах) за тематикою обраного профілю або художніх текстах проблем, спираючись на суспільно-державні (національні) цінності України, українські історико-культурні надбання і традиції у світовому ціннісному контексті

[12 МОВ 2.2.1-1];

самостійно декодує/аналізує, характеризує, узагальнює, систематизує, мистецькі тексти/ явища мистецтва, апелює до власних знань і досвіду

[12 МИО 1.2.1-1 П];

співпрацює з іншими у процесі мистецької діяльності на засадах командного співробітництва

[12 МИО 2.2.1 -1];

характеризує і порівнює вираження емоцій у творах різних видів мистецтва (музичне, візуальне, сценічне, екранне тощо)

[12 МИО 3.1.1-1];

Синтез мистецтв у формуванні смислового впливу.

Мистецтво як аргумент: ствердження, переконання, маніпуляція.

Авторський вибір художніх засобів у системі аргументації.

Взаємодія ритму, темпу, кольору і звуку у створенні цілісного образу. Розуміння художником способів свідомого керування увагою глядача через композиційні акценти та символізм кольору.

Відображення української національної ідентичності в образотворчому мистецтві через колорит та орнаментальність.

- аналіз прикладів синтезу мистецтв у кліпах, фільмах, перформансах, театральних фрагментах;
- створення короткої історії через поєднання різних мистецьких мов;
- підбір музичного супроводу до художнього твору;
- щоденник спостережень за власними ідеями: фіксація думок, емоцій, образів;
- словник молодого арткоментатора;
- перегляд фрагментів мультимедійних творів;
- вправи на поєднання звуку, ритму, темпу, кольору;
- вправи на інтонацію та

переказує усне повідомлення (зокрема текст, медіатекст, множинний текст) за тематикою обраного профілю або художній текст у різний спосіб, зважаючи на умови спілкування, запити та особливості цільової аудиторії та власні потреби, дотримуючись достовірності і засад академічної доброчесності
[12 МОВ 1.2.1-1];

визначає ступінь достовірності, новизни, повноти, несуперечливості, соціокультурної неупередженості інформації, отриманої з різних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів, наводячи аргументи щодо своєї позиції
[12 МОВ 2.4.1-1];

зіставляє мистецькі тексти/образи з різними сферами життєдіяльності людини
[12 МИО 1.2.2-1];

інтерпретує та оцінює мистецькі тексти/явища, пояснює їх значення для життя людини і культури, аргументує власну позицію
[12 МИО 3.2.1-1 П];

інтегрує інформацію з кількох джерел (зокрема текстів, медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів для виконання актуальних завдань
[12 МОВ 1.4.1-1];

Музичність літератури та живописність мелодії.
Асоціативність мислення.
Ритм і темп художнього тексту: повтори, паузи, інтонаційні акценти.
Темп музики та ритмічна організація художнього тексту.
Мелодійність музики як засіб створення візуальних або літературних асоціацій.

Креативна практика
Активне слухання.
Креативне слухання.

Словник термінів:
асоціативність, інтонація, візуальний ритм, звуковий образ, творча свобода.

темп мовлення під час усного аналізу.

- аналіз композиції та колористичного рішення відомих художніх творів;
- розробка концепції візуальної презентації українського культурного бренду для міжнародної аудиторії.

<p>використовує, зокрема адаптує, подану в тексті або кількох текстах інформацію в умовах іншого контексту [12 МОВ 2.2.4-1 П].</p>		
<p>Тема 3. Критичний погляд: аналіз і творча інтерпретація</p>		
<p>переказує усне повідомлення (зокрема текст, медіатекст, множинний текст) за тематикою обраного профілю або художній текст у різний спосіб, зважаючи на умови спілкування, запити та особливості цільової аудиторії та власні потреби, дотримуючись достовірності і засад академічної доброчесності [12 МОВ 1.2.1-1]; виявляє та коментує підтекст, авторську позицію, виражені в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті), зважаючи на національний і загальнолюдський контекст [12 МОВ 2.2.2-1 П]; самостійно декодує/аналізує, характеризує, узагальнює, систематизує, мистецькі тексти/явища мистецтва, апелює до власних знань і досвіду [12 МИО 1.2.1-1 П]; використовує мистецтво для регуляції власного емоційного стану [12 МИО 3.1.2-1]; пов'язує отримані висновки з більш широким контекстом (зокрема історико-культурним)</p>	<p>Культурний і історичний контекст у формуванні смислів. Наративи у візуальному та музичному мистецтві. Елементи наративу у мистецтві. Методи та структури аналізу творів мистецтва. Рівні прочитання художнього образу. Опис, тлумачення та оцінювання мистецького твору. Суб'єктивність та аргументованість інтерпретації. Синтез аналізу й уяви: як глядач стає «співавтором» твору.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● визначення сюжетів і прихованих смислів у творах візуального мистецтва; ● визначення відкритих проблем без чіткого рішення; ● застосування методів та структур аналізу мистецьких творів; ● практика опису, тлумачення та оцінювання мистецького твору; ● формулювання запитань до мистецького твору твору; ● практикування чотириетапного аналізу твору на прикладі сучасного

<p>[12 МОВ 1.4.1-2 П]; обґрунтовує роль і місце тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) в культурно-історичному процесі, зважаючи на самостійно проведений аналіз різних поглядів, інтерпретацій, оцінок тексту в різних джерелах</p> <p>[12 МОВ 2.4.3-1 П]; пояснює вплив на читача (адресата) особливостей змісту та форми (зокрема засобів художньої виразності) прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту, множинного та/або неструктурованого тексту) у їх взаємозв'язку</p> <p>[12 МОВ 2.4.2-2 П]; інтерпретує та оцінює мистецькі тексти/явища, пояснює їх значення для життя людини і культури, аргументує власну позицію</p> <p>[12 МІО 3.2.1-1 П]; визначає стратегії пошуку інформації з урахуванням особливостей повідомлення (стилю, жанру, структури тощо)</p> <p>[12 МОВ 1.3.1-1 П].</p>	<p>Формування аргументованої думки про мистецький твір.</p> <p>Креативна практика Q-шторм або шторм питань. Метод Фельдмана. Шість капелюхів мислення Едварда де Боно.</p> <p>Словник термінів: <i>креативна інтерпретація, наратив, творча реалізація, креативна реконструкція твору.</i></p>	<p>артоб'єкта;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● обговорення суперечливого мистецького явища з різних позицій; ● письмовий обмін ідеями щодо інтерпретації теми; ● порівняльний аналіз двох творів на одну тему; ● порівняння інтерпретацій одного твору в різних культурних контекстах; ● обговорення суб'єктивності та аргументованості інтерпретації; ● створення альтернативного наративу або продовження історії твору; ● презентація власного аналізу; словник молодого арткоментатора.
--	--	---

Тема 4. Експеримент та інновації: від традиції до авангарду

розрізняє факти і судження, виявляє суперечності на підставі результатів аналізу інформації з кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художнього тексту чи множинного тексту
[12 МОВ 2.2.2-1];

зіставляє мистецькі тексти/образи з різними сферами життєдіяльності людини
[12 МИО 1.2.2-1];

використовує різні джерела інформації та комунікації у мистецькій діяльності, створює і поширює медіатексти
[12 МИО 2.3.1-1];

інтерпретує та оцінює мистецькі тексти/явища, пояснює їх значення для життя людини, пояснює свою позицію
[12 МИО 3.2.1-1];

дотримується інформаційної гігієни, виявляє та розрізняє в усному повідомленні різні види маніпуляції, неправдиву інформацію і пропаганду
[12 МОВ 1.4.2-1 П];

виявляє культуру використання авторського права
[12 МИО 2.3.1 -2];

визначає свої досягнення у мистецтві, шляхи самовдосконалення (відповідно до обраної мистецької спеціалізації)
[12 МИО 3.2.2-1 П];

Розуміння традиції у розвитку мистецтва. Межі між новаторством і епатажем. Причини виникнення художніх новацій. Поняття художнього експерименту. Експеримент у переосмисленні мистецьких норм. Техніка експериментування. Помилка і ризик у творчому процесі. Переосмислення класичних творів у сучасному контексті. Експериментальні пошуки українських митців у контексті загальноєвропейських культурних процесів.

Креативна практика
Ребрендинг. Внутрішнє мовлення.

- зіставлення класичного першоджерела та його сучасної інтерпретації;
- перегляд фрагментів мультимедійних творів;
- дослідження ролі помилки та ризику у творчому процесі на прикладі щоденників або спогадів відомих митців-експериментаторів;
- моделювання процесу переосмислення мистецьких норм через зміну жанрових характеристик відомого твору;
- словник молодого арткоментатора
- вправи на виразне читання та дикцію;
- відвідування експериментальних виставок.

<p>обґрунтовує сильні та слабкі сторони позицій учасників усної комунікації з увагою до особливостей змісту і форми повідомлення, пропонує доцільні способи покращення комунікативної взаємодії [12 МОВ 1.5.2-1 П];</p> <p>створює індивідуальний/колективний творчий продукт для самовираження, спираючись на власний читацький досвід [12 МОВ 2.7.1-1];</p> <p>інтерпретує та оцінює мистецькі тексти/явища, пояснює їх значення для життя людини, пояснює свою позицію [12 МИО 3.2.1-1].</p>	<p>Словник термінів: <i>епатаж, мистецький канон, переосмислення</i></p>	
<p>II семестр</p>		
<p>Тема 5. Емоції: роль почуттів у творчості</p>		
<p>вільно застосовує прийоми активного слухання, аналізує вплив комунікативних перешкод на перебіг і результат спілкування [12 МОВ 1.1.1-1 П];</p> <p>використовує, зокрема адаптує, подану в тексті або кількох текстах інформацію в умовах іншого контексту [12 МОВ 2.2.4-1 П];</p>	<p>Вплив позитивних і негативних емоцій на творчість. Емпатія митця та глядача. Передача емоцій через різні художні засоби. Внутрішні стани як ресурс творчості:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● виявлення емоційних «повідомлень» твору мистецтва; ● порівняння емоційних кодів у літературному уривку та картині; ● порівняння емоційного стану митця та емоційної реакції глядача;

використовує джерела мистецької інформації з урахуванням принципів доброчесності, виявляє культуру використання авторського права [12 МІО 1.1.1-2];

визначає напрями самовдосконалення [12 МІО 2.1.1-2 П];

інтерпретує та оцінює мистецькі тексти/явища, пояснює їх значення для життя людини і культури, аргументує власну позицію [12 МІО 3.2.1-1 П];

аргументовано використовує та поєднує різні способи фіксування усного повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), дотримуючись достовірності та засад академічної доброчесності, відповідно до самостійно визначеної мети [12 МОВ 1.2.2-1 П];

самостійно визначає критерії оцінювання прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) і можливості використання інформації з одного чи кількох джерел для досягнення особистісно і суспільно значущих цілей [12 МОВ 2.4.1-1 П];

бере участь у заходах мистецького спрямування, зокрема у сфері креативних індустрій, поширює створений контент/продукт [12 МІО 2.4.1-1 П];

визначає мету, прямі та приховані наміри автора усного повідомлення, відстежуючи їх можливі зміни у процесі комунікації, за потреби

досвід, переживання, пам'ять.

Керування емоціями у творчості.

Розмежування особистого переживання і мистецького образу.

Усвідомлення власної емоційної реакції у процесі аналізу.

Використання мистецтва для регуляції емоцій.

Саундтрек як емоційний і смисловий «коментар» до зображення.

Креативна практика

Розповідь через почуття: емпатійне сприйняття та емпатійне письмо

Словник термінів:

творча таємниця, саундтрек, емоційний диптих.

- передача однієї емоції через різні художні засоби;
- вправи на керування емоціями під час творчого процесу та на чіткість мовлення під час висловлення думки;
- створення «емоційного диптиху»;
- письмові практики емоційного самовираження: есе, щоденникова замальовка;
- експериментування з накладанням різних саундтреків на відеоряд для зміни його емоційного та смислового значення;
- слухові та зорові вправи на розпізнавання настрою;
- створення короткого відео з емоційним

<p>визначаючи прийнятні способи впливу на співрозмовника для налагодження комунікативної взаємодії та порозуміння [12 МОВ 1.4.2-1];</p> <p>характеризує і порівнює вираження емоцій у творах різних видів мистецтва (музичне, візуальне, сценічне, екранне тощо) [12 МІО 3.1.1-1];</p> <p>пояснює причини виникнення розбіжностей в інтерпретації фактів, явищ, подій, зокрема підтверджуючи це результатами аналізу мовних засобів, що забезпечують формування відповідного підтексту [12 МОВ 1.4.3-1 П].</p>		<p>саундтреком;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● творчий щоденник: фіксація думок, емоцій, образів.
<p>Тема 6. Гумор та провокація при аналізі творів мистецтва</p>		
<p>визначає мету, прямі та приховані наміри автора усного повідомлення, відстежуючи їх можливі зміни у процесі комунікації, за потреби визначаючи прийнятні способи впливу на співрозмовника для налагодження комунікативної взаємодії та порозуміння [12 МОВ 1.4.2-1];</p> <p>аргументовано використовує та поєднує різні способи фіксування інформації з одного або кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів), дотримуючись достовірності і засад академічної доброчесності, відповідно до самостійно визначеної мети</p>	<p>Етичні й культурні аспекти гумору.</p> <p>Урахування реакцій аудиторії в інтерпретації мистецтва.</p> <p>Гумор у системі художніх стратегій.</p> <p>Іронія, сарказм та гротеск у мистецтві й літературі.</p> <p>Абсурд і несподіванка</p> <p>Провокація як інструмент мистецтва: руйнування</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● аналіз мистецьких провокаційних творів і визначення їхнього меседжу; ● дослідження «Ефект медіавірусу»; ● розбір віральних медіатекстів як сучасної художньої стратегії; ● порівняння засобів комічного (іронія, сарказм, гротеск) у

[12 МОВ 2.6.1-1 П];
самостійно декодує/аналізує, характеризує, узагальнює, систематизує, мистецькі тексти/явища мистецтва, апелює до власних знань і досвіду
[12 МИО 1.2.1-1 П];
експериментує у сфері мистецтва, креативних індустрій відповідно до обраної мистецької спеціалізації
[12 МИО 2.4.1-2 П];
інтерпретує та оцінює мистецькі тексти/явища, пояснює їх значення для життя людини і культури, аргументує власну позицію
[12 МИО 3.2.1-1 П];
обґрунтовує доречність та ефективність певної форми усного повідомлення відповідно до контексту комунікативної взаємодії, пропонуючи способи і прийоми її покращення
[12 МОВ 1.5.1-1 П];
визначає, пояснює національну специфіку явищ мистецтва культурних регіонів світу і діалогу культур
[12 МИО 1.2.1-2 П];
визначає свої досягнення у мистецтві, шляхи самовдосконалення (відповідно до обраної мистецької спеціалізації)
[12 МИО 3.2.2-1 П];
обґрунтовує, враховуючи різні погляди, ідеї та переконання, власну позицію щодо широкого

шаблонів, шок, акцентування проблеми. Карикатура, мем, плакат. Візуальна мова сучасних українських муралів та артоб'єктів у глобальному медіапросторі. Культура артпровокації. Перформанс.

Креативна практика

Словесний дизайн: вільне письмо та автоматичне письмо.

Словник термінів:

словесний дизайн, вірусний медіатекст, артпровокація, мему, артесе.

- класичній літературі та сучасних мемах на одну й ту саму тему;
- обговорення етичних аспектів гумору та артпровокацій;
 - аналіз карикатур, політичних плакатів та мемів;
 - створення власної гумористичної мініроботи: текст, ескіз, афіша;
 - аналіз карикатур, плакатів, постерів, мемів;
 - словник молодого арткоментатора;
 - артесе;
 - створення тексту на задану провокативну тезу.

<p>кола особистісно та суспільно актуальних проблем, зокрема порушених у художньому тексті, медіатексті [12 МОВ 1.6.1-1 П]; застосовує різні прийоми для забезпечення комунікації в різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю, дотримуючись норм культури спілкування [12 МОВ 1.1.2-1].</p>		
<p>Тема 7. Мистецьке мислення в науці та медіасередовищі</p>		
<p>виявляє особливості змісту та форми почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту, множинного тексту), важливі для підтримання ефективної комунікації [12 МОВ 1.4.1-1 П]; інтегрує інформацію з кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, гіпертекстів у цифровому середовищі для формулювання обґрунтованих висновків та аргументованих рішень для розв'язання різних життєво важливих проблем [12 МОВ 2.2.4-1]; визначає, пояснює національну специфіку явищ мистецтва культурних регіонів світу і діалогу культур [12 МИО 1.2.1-2 П];</p>	<p>Мистецтво в науці та технологіях. Візуалізація ідей у науці та технологіях. Дизайн-мислення. Схеми, інфографіка, скетчі. Біоарт. Фізика світла і кольору. Цифрове мистецтво. Медіатексти про мистецтво. Художні блоги та подкасти. Відеоесе про мистецтво. Соціальні мережі та мистецтво.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● аналіз медіатекстів про мистецтво; ● створення власного артблогу або влогу; ● підготовка та запис подкасту; ● практикум із дизайн-мислення; ● розроблення інфографіки, схем для візуалізації складних наукових ідей через мистецькі образи; ● створення колажів або цифрових композицій; ● створення об'єктів біоарту, науково-

формулює задум і пропонує способи його реалізації в художньо-практичній діяльності відповідно до обраної мистецької спеціалізації [12 МІО 2.1.1-1 П];
інтерпретує та оцінює мистецькі тексти/явища, пояснює їх значення для життя людини і культури, аргументує власну позицію [12 МІО 3.2.1-1 П];
переказує усне повідомлення (зокрема текст, медіатекст, множинний текст) за тематикою обраного профілю або художній текст у різний спосіб, зважаючи на умови спілкування, запити та особливості цільової аудиторії та власні потреби, дотримуючись достовірності і засад академічної доброчесності [12 МОВ 1.2.1-1];
використовує різні джерела інформації та комунікації у мистецькій діяльності, створює і поширює медіатексти [12 МІО 2.3.1-1];
визначає свої уподобання у мистецтві [12 МІО 3.2.2-1];
оцінює переваги та ризики використання і поєднання різних вербальних засобів, зокрема засобів художньої виразності, та невербальних засобів у різних комунікативних ситуаціях [12 МОВ 1.6.1-2 П].

Авторська відповідальність у створенні мистецьких медіатекстів.

Креативна практика
Відеодокументація творчого процесу.
Відеоесе. Трансмедійна розповідь.

Словник термінів:
трансмедійна розповідь, копірайтинг, біоарт, дизайн-мислення

- мистецьких ескізів;
- розроблення контент-плану для просування мистецької ідеї;
 - створення оповіді про актуальну проблему за класичною структурою сторітелінгу;
 - написання слоганів для залучення уваги до науково-мистецького об'єкта;
 - створення трансмедійної історії;
 - взаємне рецензування трансмедійних проєктів.

Тема 8. Створення мистецьких подій на основі соціальних / екологічних проблем

обґрунтовує, враховуючи різні погляди, ідеї та переконання, власну позицію щодо широкого кола особистісно та суспільно актуальних проблем, зокрема порушених у художньому тексті, медіатексті

[12 МОВ 1.6.1-1 П];

передбачає емоційну реакцію слухача/групи слухачів у різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю (зокрема під час публічних виступів), моделюючи можливі ефективні дії для зниження чи підвищення рівня емоційності комунікативної взаємодії

[12 МОВ 1.7.1-1];

аргументовано використовує та поєднує різні способи фіксування інформації з одного або кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів), дотримуючись достовірності і засад академічної доброчесності, відповідно до самостійно визначеної мети

[12 МОВ 2.6.1-1 П];

самостійно декодує/аналізує, характеризує, узагальнює, систематизує, мистецькі тексти/явища мистецтва, апелює до власних знань і досвіду

[12 МИО 1.2.1-1 П];

формулює задум і пропонує способи його реалізації в художньо-практичній діяльності відповідно до обраної мистецької спеціалізації

Мистецтво як інструмент змін.

Мистецька подія у суспільному просторі.

Соціальний і культурний контекст мистецької події.

Активізм через мистецтво. Екологічні та соціальні теми в сучасному мистецтві.

Планування мистецької події (ідея, формат, аудиторія).

Виставкові каталоги.

Екологічний плакат, соціальне графіті, публічне мистецтво.

Кураторська робота.

Продюсування події.

Репрезентація українського мистецтва на провідних світових форумах.

- аналіз успішних соціальних мистецьких проєктів;
- аналіз прикладів мистецьких ініціатив;
- розроблення ідеї мистецького проєкту;
- розроблення концепції артподії;
- розроблення соціально орієнтованого мистецького проєкту;
- організація групової виставки-перформансу;
- написання сценарію;
- публічне представлення ідеї мистецької події з аргументацією власної позиції;
- вправа на формулювання суті мистецького проєкту (соціального або екологічного) у формі

<p>[12 МИО 2.1.1-1 П]; використовує різні джерела інформації та комунікації у мистецькій діяльності, створює і поширює медіатексти [12 МИО 2.3.1-1]; інтерпретує та оцінює мистецькі тексти/явища, пояснює їх значення для життя людини і культури, аргументує власну позицію [12 МИО 3.2.1-1 П]; демонструє володіння прийомами емоційної саморегуляції в різних ситуаціях усної комунікації (зокрема під час публічного виступу, співбесіди, а також у разі виникнення напруги чи конфлікту) [12 МОВ 1.7.1-2]; пояснює роль естетичних компонентів різних професій [12 МИО 2.4.2-1 П].</p>	<p>Креативна практика Комунікаційна стратегія. Пітчінг. Виставка-перформанс.</p> <p>Словник термінів: <i>активізм, пітчінг, виставка-перформанс, продюсування події, сторітелінг.</i></p>	<p>60-секундного виступу;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● створення афіш, запрошень, айдентики; ● створення ескізу екологічного плакату або графіті.
<p>Тема 9. Удосконалення власного творчого стилю. Фінальний проєкт «Мистецтво говорить через нас»</p>		
<p>досліджує роль вербальних та невербальних засобів у розпізнаванні емоційних реакцій співрозмовника та емоційній саморегуляції в різних ситуаціях спілкування [12 МОВ 1.7.1-1 П]; вибудовує комунікацію з іншими, забезпечуючи позитивний емоційний фон завдяки врахуванню особливостей контексту та інших важливих характеристик ситуації спілкування</p>	<p>Анатомія стилю та артхакінг. Від наслідування до автентичності. Розвиток власного стилю. Етика ШІ та інтелектуальна власність.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● аналіз творів сучасних митців (або робіт ШІ); ● аналіз кейсів із судової практики щодо порушення авторських прав у музиці, літературі та дизайні; ● дискусійна панель;

[12 МОВ 1.7.2-1];
 коментує естетичну та мистецьку цінність прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) в культурно-історичному контексті, наводить аргументи для підтвердження наданих коментарів, зокрема посилаючись на авторитетні наукові джерела
 [12 МОВ 2.3.1-1 П];
 визначає, пояснює національну специфіку явищ мистецтва культурних регіонів світу і діалогу культур
 [12 МИО 1.2.1-2 П];
 визначає напрями самовдосконалення
 [12 МИО 2.1.1-2 П];
 бере участь у заходах мистецького спрямування, зокрема у сфері креативних індустрій, поширює створений контент/продукт
 [12 МИО 2.4.1-1 П];
 ідентифікує власні емоції від явищ мистецтва, характеризує вплив творів та видів мистецької діяльності на власний емоційний стан
 [12 МИО 3.1.1-1 П];
 обґрунтовує роль і місце тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) в культурно-історичному процесі, зважаючи на самостійно проведений аналіз різних поглядів, інтерпретацій, оцінок тексту в різних джерелах
 [12 МОВ 2.4.3-1 П];

Проблема «машинного» стилю vs власна інтерпретація.
 Етика використання ІІІ в літературі та мистецтві: де закінчується допомога алгоритму і починається плагіат.
 Правові аспекти навчання ІІІ на роботах митців-сучасників.
 Стратегія автора.
 Маніфест митця як літературний жанр (есеїстика, сповідь, заклик). Трансмедійний сторітелінг та персональна легенда.
 Фінальний проєкт.

Креативна практика
 Карта творчої генеалогії. Написання маніфесту митця.
 Смісловий колаж.

Словник: *артхакінг, маніфест, етика ІІІ,*

- коментування та оцінювання маніфестів відомих митців;
- написання тексту в жанрі маніфесту з використанням технік есеїстики та заклику;
- перетворення фрагменту класичного художнього тексту у візуальний об'єкт або цифровий перформанс;
- дослідження виражальних засобів у почутому / прочитаному / переглянутому з увагою до особливостей авторського стилю;
- створення візуальної схеми/карти власних джерел натхнення;
- створення смислового колажу;
- створення інтегрованого твору (відеопоезія,

експериментує з текстом за самостійно визначеною творчою стратегією з урахуванням особливостей аудиторії (змінює стиль, жанр, рід тощо)
[12 МОВ 2.7.1-1 П].

*автентичність,
плагіат.*

інтерактивна
виставка).

Прикінцева частина

1. Методичні підходи до реалізації програми.

Реалізація інтегрованого курсу «Креативне мислення: мистецтво промовляє» ґрунтується на методології суб'єкт-суб'єктної взаємодії, де мистецтво постає не як статичний об'єкт вивчення, а як живий простір для діалогу. Методичні підходи програми спрямовані на перехід здобувача освіти від пасивного споглядання до активної співтворчості та інтерпретації. Навчальний процес вибудовується за п'ятиетапною моделлю: від сенсорного сприйняття та емоційного відгуку до глибокого аналізу, критичного осмислення та формування власного мистецького маніфесту. Такий підхід забезпечує закорінення старшокласника в культурний контекст та сприяє його самоідентифікації через пізнання світу досконаlostей.

З цією метою рекомендовано:

залучати учнівство до порівняння різних інтерпретацій одного й того самого твору, стимулюючи до пошуку власних смислів за умови їх логічної аргументації;

поєднувати аналіз класичної спадщини з актуальними медіатекстами та сучасними мистецькими явищами;

розвивати емпатійний погляд і здатність до рефлексії через занурення у внутрішні стани як ресурс творчості;

розвивати рефлексивність сприйняття — усвідомлення того, як учень / учениця як інтерпретатор/-ка конструює сенс мистецького твору залежно від власного життєвого досвіду, емоційного стану та ціннісних орієнтирів.

2. Особливості курсу, методи й технології навчання.

Особливістю курсу є його міжгалузевий характер, що синтезує результати навчання мовно-літературної та мистецької освітніх галузей. Освітній процес базується на технологіях проблемного навчання, розвитку емоційного інтелекту та креативного мислення.

Очікувані результати навчання формуються через такі активні види діяльності та методи:

- комунікативні: аналіз творів, дискусії, пітчінги, сократівські бесіди;
- креативно-письмові: маніфести, копірайтинг, вільне та автоматичне письмо, рефлексивне письмо;
- практично-творчі: створення цифрових продуктів, скетчів, медіапроектів, перформансів;
- пошуково-дослідницькі: ментальні карти, метод Фельдмана, технологія «шести капелюхів мислення» Едварда де Боно.

Особлива увага приділяється проектній діяльності, що дозволяє учню відчувати себе співавтором мистецького смислу.

3. Орієнтовні ресурси й матеріали.

Для ефективної реалізації курсу рекомендовано використовувати: цифрові версії мистецьких творів, віртуальні музеї та аудіовізуальні архіви; інтерактивні платформи для створення мультимедійних продуктів (Canva, Genially Padlet тощо); актуальні медіатексти, подкасти та мистецтвознавчу есеїстику.

У межах курсу можливе використання такого обладнання: мультимедійні системи, планшети/ноутбуки з доступом до інтернету, графічні редактори та художні матеріали для скетчингу й інсталяцій.

4. Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти.

Оцінювання в межах курсу є не просто засобом контролю, а механізмом підтримки індивідуальної освітньої траєкторії учня/учениці. Орієнтирами для оцінювання є очікувані результати, визначені програмою. Основними видами є формувальне й підсумкове (семестрове, річне) оцінювання.

Формувальне оцінювання має на меті вибудувати індивідуальну освітню траєкторію здобувачів освіти, підтримуючи розвиток їхнього унікального «мистецького голосу». Це оцінювання спрямоване на формування впевненості у власних силах під час публічних висловлювань (пітчінгів, маніфестів), розвитку внутрішньої мотивації до самопізнання через мистецтво та зацікавленості в активній співтворчості, відстеження навчального прогресу, вчасне виявлення труднощів в інтерпретації мистецьких творів та коригування методів навчання відповідно до індивідуальних творчих потреб учнів / учениць.

Оцінювання результатів навчання здійснюють за допомогою методів, вибір яких зумовлений творчими потребами конкретного класу та профілем навчання, із застосуванням таких способів і засобів: усного опитування: захист власних інтерпретацій, участь у мистецьких дискусіях, публічні пітчінги індивідуальних і групових ідей, сократівські бесіди; письмових завдань: написання есе, створення авторських маніфестів, тексти в стилі копірайтингу, рефлексивні нотатки; практичних завдань та проєктів: створення візуальних скетчів, медіапродуктів (відеоесе, подкасти), проведення перформансів та реалізація фінального інтегрованого проєкту «Мистецтво говорить через нас»; завдань із використанням ІТ: робота з віртуальними музеями, створення мультимедійних презентацій у Canva/Genially, цифрова обробка образів; контролю та рефлексії: самооцінювання власного прогресу, взаємооцінювання через експертне коментування робіт однокласників, підсумкові роботи.

Для здійснення оцінювання вчитель / учителька може також використовувати такі інструменти, як шкали креативності, чеклисти для аналізу художніх творів, цифрові щоденники спостережень та портфоліо учня / учениці, яке є ключовим свідченням еволюції його/її «мистецького голосу».

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України про освіту (2017). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Державний стандарт профільної середньої освіти від 25 липня 2024 р. № 851. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024- %D0%BF#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text).
3. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80> .
4. Типова освітня програма для 10-12 класів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти за академічним спрямуванням. URL: <https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/2025/06/25/top-dlya-10-12-kl-zzso-yakizabepz-zdob-prof-osvity-25-06-2025-1.pdf>
5. PISA-2021: рамковий документ щодо оцінювання креативного мислення (чорновий варіант, третя редакція) / перекл. з англ. К. Шумової ; наукове редагування Т. Вакуленко, В. Терещенко ; передне слово та додатки А й Б Т. Вакуленко, В. Терещенко. Київ : Український центр оцінювання якості освіти, 2022. 131 с. URL: https://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2022/05/PISA-2021_ramkovyj-dokument.pdf
6. Берджер Джон «Як ми бачимо». Київ: IST Publishing, 2020. 176 с.
7. Бібліотека українського мистецтва. URL: <https://uartlib.org/>.
8. Годж С. Коротка історія мистецтва. Львів : Видавництво Старого Лева, 2021. 224 с.
9. Гомперц В. Що це взагалі таке? 150 років сучасного мистецтва в одній пілюлі. Київ: «ArtHuss» 2017. 528 с.
10. Гоулман Д. Емоційний інтелект / пер. з англ. С.Л. Гумецької. Харків : Віват, 2019. 512 с.
11. Гейман Н. Мистецтво має значення, бо ваша уява здатна змінити світ. Київ: Stone Publishing. 2020. 112с.
12. Гомбріх Ернст. Оповідь про мистецтво. Київ: «ArtHuss» 2024. 664 с.
13. Горбачов Д., Магдиш І., Тараненко А. Стилi українського мистецтва ХХ століття: ар-нуво, ар-деко, авангард. Київ : Портал, 2024. 272 с.
14. Гріффітс Кріс, Кості Меліна. Посібник з креативного мислення / перекл. Уляна Курганова. Київ : Фабула, 2020. 288 с.
15. Ідеї, смисли, інтерпретації образотворчого мистецтва: українська теоретична думка ХХ ст.: антологія / упоряд. Р. М. Яців. Львів : ЛНАМ, 2012, 829 с.
16. Канеман Д. Мислення швидко й повільне. Київ : Наш Формат, 2017. 480 с.

17. Кафтан М. Історія брехні. Як ми обманюємося. Київ : Портал, 2020. 208 с.
18. Клеон О. Кради як митець. Креативні фішки, про які тобі ніхто не розповість. Київ: Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2024. 160 с.
19. Марко В. Аналіз художнього твору: навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2015. 254 с.
20. Моренець В., Саврук О. Ще (цінності, ідентичність, мислення, воля...). Науково-навчальний посібник. Випуск другий. Київ: 2020. 544 с.
21. Млодінов Л. Гнучкість. Пластичне мислення в епоху змін. Київ: Stone Publishing. 272 с.
22. Національний проєкт: Пишемо есе. Інноваційний проєкт у навчанні письма: нові можливості для учителів та учнів. URL: <https://essay.vchysia.org.ua/>
23. Носко К., Лук'янець В. Де кураторство. Художник як куратор та куратор як художник. Харків.: ist publishing, 2025. 244 с.
24. Сторр У. Наука сторітелінгу. Чому історії впливають на нас і як ними впливати на інших. Наш Формат, 2021. 224 с.
25. Ключко Д. 65 українських шедеврів. Визнані й неявні. Київ: ArtHuss, 2019. 256 с.
26. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ: Видавництво А.С.К 2004. 192 с.
27. Пухнер М. Культура. Оповідь про нас, від наскельного живопису до музичного кейпопу. Київ: Темпора, 2024. 400 с.
28. Фартинг С. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення. Харків : Vivat, 2019. 576 с.
29. Фрейре П. Формування критичної свідомості. Київ: Видавництво Жупанського, 2003. 176 с.
30. Ястремська О., Бардадим О. Мотивація креативності новаторів : монографія. Харків : ХНЕУ, 2013. 212 с.
31. Arnheim Rudolf. Art and Visual Perception, Second Edition: A Psychology of the Creative Eye. University of California Press, 2004. 528 pa
32. LIONS Live: кілька вправ для стимулювання креативності та командної роботи. URL: <https://creativity.ua/marketing-and-advertising/lions-live-kilka-vprav-dlia-stymuliuvannia-kreatyvnosti-takomandnoi-roboty>.